

Svetski dan staništa

Svetski dan staništa (World Habitat Day) se obeležava prvog ponedeljka u oktobru. Ustanovljen je 1986. godine od strane Generalne skupštine UN sa ciljem da se skrene pažnja na stanje i uslove života ljudi u gradovima i naseljima, u odnosu na osnovna prava čoveka na pristojne uslove za stanovanje i život u urbanim i ruralnim sredinama. To, između ostalog, podrazumeva i prava na zdravu životnu sredinu, čiste i očuvane osnovne resurse i obavezu njihovog čuvanja za buduće generacije, što je od naročitog značaja u vreme povećanog zagađenja, klimatskih promena i gubitka resursa.

Kako je biosfera složen i funkcionalno međusobno uslovljen sistem, nemoguće je razmišljati o zaštiti i očuvanju minimalnih osnovnih uslova za život ljudi u gradovima i naseljima bez ukazivanja na potrebu za celovitom zaštitom prirode, odnosno zaštitom ekosistema, staništa i vrsta. Veliki problem i izazov u zaštiti prirode i očuvanju zdrave životne sredine u savremeno doba predstavlja gubitak staništa pa i uništavanje čitavih predela. Stoga je, pored zakonske zaštite jedinki ugroženih vrsta, očuvanje delova prirode i staništa za koje su one vezane, a posredno sa tim i očuvanje funkcionalnosti prirodnih procesa i njenih resursa, od najvećeg značaja za obezbeđivanje osnovnih uslova za život čoveka i potvrdu njegovih prava na zdravu i čistu vodu, vazduh, hranu, zemljište i druge resurse.

Zaštita ugroženih staništa u Republici Srbiji vrši se preko uspostavljanja zaštićenih područja i ekološke mreže. Zaštićena područja su geografske celine koje imaju izraženu geološku, biološku, ekosistemsku i/ili predeonu raznovrsnost i zbog toga se aktom o zaštiti proglašavaju zaštićenim područjima od opšteg interesa. Osim zaštićenih područja, na prostoru AP Vojvodine su definisana i staništa strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta i stanišni tipovi značajni za očuvanje biološke raznovrsnosti, koji su evidentirani u bazi podataka Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode. U okviru ekološke mreže, izdvojene su 664 prostorne jedinice, ukupne površine od 160.900 ha (Izvor: IS PZZP, na dan: 10.10.2016.).

U najugroženija staništa na prostoru Vojvodine ubrajaju se panonske stepe, koje su za zaštitu prioritetni tip staništa u Srbiji i EU. Tokom meseca oktobra, u okviru obeležavanja svetkog dana staništa organizuju se akcije na očuvanju ugroženih staništa i vrsta. Cilj ovog „Radnog dana za prirodu“ je uklanjanje žbunastih vrsta sa staništa gorocveta, u neposrednoj blizini Žablja. Time će se omogućiti opstanak travnog, stepskog staništa i očuvanje populacije ugrožene vrste gorocveta u Srbiji. Gorocvet (*Adonis vernalis*) je višegodišnja zeljasta reliktna biljka, poreklom iz boreala koja raste po suvim livadama i rubovima svetlih šuma, pretežno vezana za očuvana stepska staništa. Raste u rano proleće na stepskim površinama Fruške gore, Titelskog brega, Deliblatske i Subotičke peščare, te na neobrađenim humkama u Vojvodini. Ova zakonom zaštićena vrsta je ugrožena nestankom stepa. Stepe u Vojvodini nestaju zbog preoravanja i obrastanja sa žbunastim vrstama, usled nestanka ispaše kao tradicionalnog, vekovnog načina održavanja stepskih staništa.

Više informacija: Ranko Perić, PZZP, tel: 064 85 00 698

E-mail:ranko.perić@pzzp.rs

Gorocvet (Dokumentacija PZZP)